

7/8

I alla länder med långt drivna system av statsingripanden och planeringar framträder liknande tendenser till begränsning av arbetarklassens och över huvud alla arbetandes frihet. I februari 1946 förklarade den engelske ministern Stafford Cripps att "vårt mål är att genomföra planhushållning utan att stifta tvångslagar för arbetet". Men redan ett och ett halvt år senare genomdrevs en lag som möjliggör kontroll över arbetarnas sysselsättning. Norska stortinget antog i oktober 1947 en lag om lönestopp, som av socialminister Oftedal motiverades med följande märkliga ord: "Det er vel ikke mulig å tenke seg at vi kan gjennomføre planøkonomi, socialisme, uten å trekke også lønningene inn under kontroll." I Sverige har man icke gått så långt, men alla bestämmelser om byggnadstillstånd, importförbud osv. innebär i realiteten att regeringen på vissa punkter dirigerar arbetskraften. En fortsättning på planhushållningens väg leder med nödvändighet till att rätten att välja yrke och att strejka avskaffas. Genom slagord om industriell värnplikt och kamp i produktionens tjänst kommer man att söka fördölja det faktum att staten blivit totalt herre över arbetet. Den konkurrens som gör det omöjligt för enskilda företag att hindra förflyttningar, lönerörelser och arbetsinställelser bortfaller, och planeringssystemet tvingar staten att behandla sina undersåtar som redskap för programmets förverkligande.

Det har blivit klart att socialisering icke leder till vad man kallat arbetarklassens frigörelse. Det har också blivit klart att denna frigörelse kan vinnas, och länge varit på väg att vinnas, genom andra metoder. Genom ett näringsliv som ständigt ökar produktionen och därmed välståndet och som ständigt minskar antalet okvalificerade arbetare. Genom likhet i utbildningsmöjligheter och därmed vidgad reell rätt att välja yrke. Genom en socialpolitik som ger trygghet åt alla. Socialiseringslinjen representerar därför inte framsteget utan reaktionen, och den sanningen måste småningom bli klar för de grupper som av tradition och slentrian fastnat i en verklighetsfrämmande och mot deras intressen stridande föreställningsvärld.

LO till undsättning

Landsorganisationens upprop till regeringens förmån är ett egendomligt aktstycke. Att LO uppmanar arbetarna att stödja det socialdemokratiska partiet är inte något nytt. Men i sådana former har det icke förut skett. Ängslan för ett nederlag vid valen framträder så tydligt i uppropet att detta närmast får karaktären av ett nödrop. Argumentnoden då det gäller att värna regeringen markeras av att som ett huvudskäl för ställningstagandet anfördes det uppseende som ett nederlag för socialismen i Sverige skulle väcka utomlands. Rimligen bör inte ett sådant motiv bli avgörande för någon svensk samhällsgrupp.

Det finns emellertid konstigare saker i uppropet. Endast den icke socialistiska oppositionen angräps. Inte med ett ord berörs vare sig den kommunistiska kritiken av regeringen eller kommunismens arbete för att undergräva den svenska

demokratin. Formuleringarna i uppropet är sådana att de måste uppmuntra föreställningen om att socialdemokrati och kommunism — "arbetarvärlden", "arbetarna" — hör samman och att kommunisterna utgör en del av regeringens politiska grundval, LO, vars demokratiska pålitlighet allmänt och med rätta prisats, synes i fruktan inför valet slå in på en linje som organisationen tidigare, liksom den socialdemokratiska partiledningen, avvisat: den femte kolonnen betraktas som en medhjälpare, icke som en motståndare.

Lika verklighetsfrämmande och stötande är ett annat resonemang: "Vi kan icke tillåta", heter det i uppropet, "att en minoritet regerar över majoriteten. Sveriges arbetare och deras familjemedlemmar är majoriteten av Sveriges folk." Så krasst har sällan klasstanken och anspråket på maktmonopol förkunnats. Bortsett från att "arbetarklassen" är ett ytterligt vagt begrepp är det obestriddigt att många industri- och lantarbetare röstat med andra än socialistiska partier och att

å andra sidan socialismen fått stöd från folkgrupper som inte brukar betecknas som arbetare. Det bestrids väl heller inte av många att en röstning efter rena yrkeslinjer — utan hänsyn till några synpunkter annat än de snävt och kortsiktigt klassbetonade — vore en olycka för demokratin. Och vad menar LO med tanken att arbetarna har rätt att härska och icke skall tillåta en förändring av det politiska läget? Vågar man verkligen antyda att socialismen — på grund av arbetarnas antal — har rätt till makten även om majoriteten förloras? Det är att hoppas att oron icke leder till sådana förvillelser.

Denna klasskampsparoll måste avvisas. De svenska arbetarna är alltför självständiga för att rösta på kommando. Inom alla demokratiska partier måste det finnas plats för alla folkgrupper. De icke socialistiska partierna bör besvara utmaningen, icke med någon klasskampsparoll med motsatt syfte, utan genom att vädja till alla medborgare att rösta fritt och självständigt, efter bästa förstånd och samvete.